

Campagne tegen Wapenhandel

Aan de leden van de Vaste Kamercommissies voor EL&I en Buitenlandse Zaken

Datum 19 december 2011

Onderwerp AO Wapenexportbeleid 21 december 2011

Geachte heer/mevrouw,

Op 21 december debatteert de Tweede Kamer over het Nederlandse wapenexportbeleid. Middels deze brief vragen Oxfam Novib, IKV Pax Christi en Campagne tegen Wapenhandel uw aandacht voor dit debat.

De Arabische Lente heeft laten zien dat het Nederlandse wapenexportbeleid verbetering behoeft. Het duidelijkste voorbeeld is de inzet van pantservoertuigen in Bahrein van types die Nederland eerder aan dit land leverde. Het jaar 2012 biedt hiervoor een goede gelegenheid. In 2012 vindt binnen COARM, het EU orgaan waar het exportbeleid m.b.t. conventionele wapens wordt besproken, een herziening van het EU gemeenschappelijk standpunt wapenexport plaats. Een versterking van het EU wapenexportbeleid is mede belangrijk omdat in 2012 het VN-wapenhandelsverdrag zijn beslag moet krijgen. Het moeizame proces om met de hele internationale gemeenschap tot zo'n verdrag te komen zal zeker worden gestimuleerd als Europese landen, die reeds een gezamenlijk wapenexportbeleid kennen, dit beleid zorgvuldig en met hoge ambities uitvoeren.

Herziening van het beleid

De regering heeft een herziening van het Nederlandse wapenexportbeleid reeds in juni 2011 aangekondigd. In het vorige AO Wapenexportbeleid zijn twee moties aangenomen die hiervoor een begin kunnen zijn. De regering heeft de Kamer echter laten weten deze moties naast zich neer te leggen. De regering wil zich niet hard maken voor een verbod op wapenexport naar landen waar mensenrechtenschendingen plaatsvinden en die ondemocratisch zijn. De reden die de regering opvoert om de moties naast zich neer te leggen is dat het een *de facto* embargo zou inhouden.

'Nee-tenzij'

Men kan het beleid echter aanscherpen als men voor mensenrechtenschenders en ondemocratische landen, in plaats van het huidige permissieve beleid, een 'nee-tenzij' benadering hanteert. In de huidige praktijk wordt een vergunning in principe afgegeven tenzij er specifieke bezwaren zijn. In een 'nee-tenzij' benadering wordt een exportvergunning voor mensenrechtenschenders en ondemocratische landen in principe geweigerd, tenzij er aan een drietal voorwaarden wordt voldaan, namelijk:

- Er moet een legitieme defensiebehoefte kunnen worden aangetoond;
- Er moet overtuigend worden gegarandeerd dat de wapens niet tegen burgers worden ingezet;
- De besluitvorming rond de aankoop moet op democratische en transparante wijze tot stand zijn

gekomen.

Met het laatste argument wordt voorkomen dat machthebbers schaarse budgetten tegen de zin van de bevolking aanwenden voor militaire aankopen, en zo landen voor jaren met zware schulden opzadelen, zoals bijvoorbeeld gebeurd is in Marokko.

Een dergelijk 'nee-tenzij' beleid doet geen afbreuk aan de individuele beoordeling van elke vergunningaanvraag, en houdt zeker geen embargo in. Een lijst van landen waarvoor de 'nee-tenzij' benadering zou moeten gelden kan gebaseerd worden op bestaande, regelmatig bijgewerkte lijsten, bijvoorbeeld The Economist Intelligence Unit Democracy Index.

Criterium 8

De regering heeft toegezegd te willen werken aan een consistentere Europese toepassing van criterium 8, het z.g. 'ontwikkelingscriterium'. Wij hopen dat de regering niet alleen een consistentere, maar ook een versterkte toepassing van dit criterium nastreeft. Mede in het kader van de Arabische Lente kan worden vastgesteld dat ondemocratische regimes soms grote wapenaankopen doen, terwijl de bevolking snakt naar investeringen in economische ontwikkeling. Ook hier ligt een verantwoordelijkheid voor de exporterende landen. Criterium 8 biedt de gelegenheid tot coherentie tussen wapenexportbeleid en ontwikkelingsbeleid.

Tijdige informatievoorziening aan de Tweede Kamer

Het debat in uw Kamer zal gaan over de wapenexportcijfers en het beleid van 2010. De regering zegt op dit moment reeds een ander beleid te voeren dan in 2010. De regering belooft al jaren om wapenexportcijfers sneller te publiceren in maandelijks overzichten van vergunningen. Helaas heeft de regering deze belofte niet waargemaakt. Dat maakt parlementaire controle van het Nederlands wapenexportbeleid wel erg moeilijk en vaak mosterd na de maaltijd.

Internationaal wapenhandelsverdrag

In juli 2012 zullen de Verenigde Naties onderhandelen over een internationaal verdrag om internationale wapenhandel verder te reguleren. De voorstellen die er nu liggen voor een robuust, alomvattend en juridisch bindend wapenhandelsverdrag vormen een stevige fundering. Deze voorstellen zullen echter onder zwaar vuur komen te liggen van sceptici en tegenstanders. Wij dringen er bij de regering op aan om vast te houden aan deze voorstellen en hoog in te zetten om er voor te zorgen dat het wapenhandelsverdrag ook daadwerkelijk effectief is.

Wij hopen wij op een vruchtbaar debat,

Hoogachtend,

Namens IKV Pax Christi
Miriam Struyk

Namens OxfamNovib
Marlies Filbri

Wendela de Vries
Namens de Campagne tegen Wapenhandel